

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RA VUMBIRHI (SAL)

PAPILA RA 2 (P2)

HUKURI 2012

TIMARAKA: 80

NKARHI: tiawara ti2

Papila leri ri na 7 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:
XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana (40)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha (20)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma (20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
3. Hlamula swivutiso hinkwaswo hi ririmi ra Xitsonga.
4. Sungula ku hlamula xivutiso XIN'WANA NA XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. Endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala ntirho wa wena. Tsala nkunguhato wa wena u nga si sungula xitsalwana xa wena. U nga tirhisa mimepe yo hlengeleta miehleketo.
6. Le henhla ka pheji ya nkunguhato ku fanele ku tsariwa hi maletere lamakulu leswaku i NKUNGUHATO.
7. Tirhisa kwalomu ka 60 wa timinete eka XIYENGE XA A, 30 wa timinete eka XIYENGE XA B na 30 wa timinete eka XIYENGE XA C.
8. Nombora nhlamulo hilaha swivutiso swi nomboriweke hakona.
9. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana ya wena nhlokomhaka leyi faneleke.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka).

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 200–250 wa marito.

1.1 Rungula hi rendzo leri u nga tshama u va na rona. [40]

1.2 Rungula hi siku leri kereke leyi u ngenaka eka yona yi nga phakela swisiwana swa ndhawu ya ka n'wina swakudya. [40]

1.3 Rungula hi ntirho wa ku pfuriwa ka tliniki lowu veke kona emugangeni wa ka n'wina. [40]

1.4 Rungula hi nkhuvo wa vuyimbeleri lowu u tshameke u wu vona. [40]

1.5 Xiya swifaniso leswi nga laha hansi kutani u hlamusela hi xin'we xa swona.

Xifaniso xa 1

1.5.1

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

Xifaniso xa 2

1.5.2

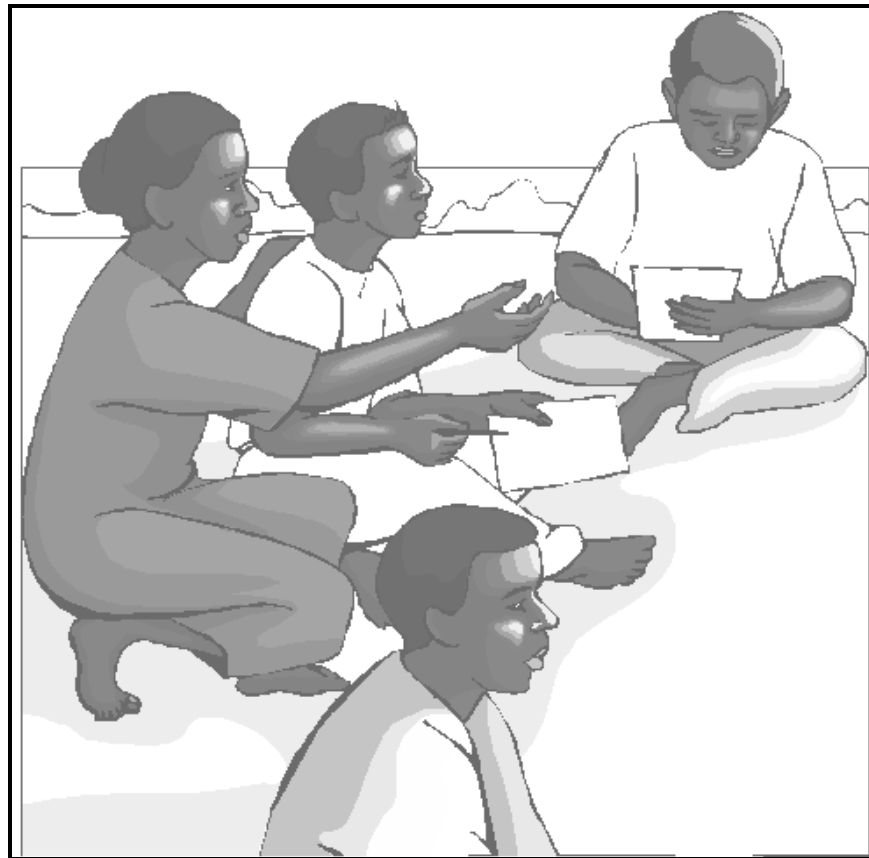

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

Xifaniso xa 3

1.5.3

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

Xifaniso xa 4

1.5.4

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

40

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 80–100 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka pheji yintshwa.

2.1 Papila ra xikaya

Munghana wa wena u hlurile eka mphikizano wa van'wambhuri lowu a wu ri kona. N'wi tsalele papila u n'wi hoyozela eka ku hlula loku.

[20]**2.2 Papila ra ximfumo**

Tsalela Khampani yo karhi papila u kombela ntirho.

[20]**2.3 N'wangulano**

Yisa emahlweni n'wangulano lowu nga laha hansi wa vadyondzi vambirhi u kombisa nkoka wa ntirho wa vudyondzisi.

Tsakani: Lembe leri taka ndzi ya dyondzela vudyondzisi eYunivhesiti ya Limpopo.

Rito: Haa! Ntirho wa vudyondzisi a wu na mali. Mina ndzi ya dyondzela tidyondzo ta vunjhiniyara ...

[20]**2.4 Xiviko**

Tsala xiviko xo koma xa mphakelo wa mati hi masipala wa ka n'wina.

[20]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 20**

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 60–80 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka pheji yintshwa.

3.1 Khadi

Tsalela munghana wa wena khadi u n'wi navelela mikateko eka siku ra yena ro velekiwa.

[20]**3.2 Xinavetiso**

Tsala xinavetiso xa ndhawu ya ku hlantswela mimovha leyi ya ha ku pfulaka.

[20]**3.3 Swileriso**

Ntlawa wa vantshwa va le mugageni wa ka n'wina wu tekile rendzo ro ya edan'wini. Wena tanihi hi murhangheri wa vona tsala swileriso swa matikhomelo lamanene.

[20]**NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20****NTSENGO WA TIMARAKA: 80**